

Broch.

1567-2

Broch 1567-2

7 1503

BESCHRIJVING

BEHOORENDE BIJ DE

HYDROGRAPHISCHE KAART

DER ZEEGATEN VAN DE

MONDEN DER SCHELDE,

WELKE TRIGONOMETRISCH OPGENOMEN, IN PLAN GEBRAGT EN
GETEEKEND IS, OP LAST VAN HET

DEPARTEMENT VAN MARINE,

DOOR

J. C. RIJK,

DESTIJDS KAPITEIN-LUITENANT TER ZEE, RIDDER DER ORDE VAN DEN
NEDERLANDSCHEN LEEUW EN VAN HET LEGIOEN VAN EER,

IN

1824;

OP NIEUW NAGEZIEN, EN VOOR ALLE PLAATS GEHAD
HEBBENDE VERANDERINGEN BIJGEWERKT, IN **1843**,
EN NADER VERBETERD VOOR LATERE VERANDERINGEN
IN **1847**.

DOOR

A. VAN RHIJN,

LUITENANT TER ZEE DER EERSTE KLASSE, RIDDER DER ORDE
VAN DEN NEDERLANDSCHEN LEEUW,

TE 'S GRAVENHAGE,
TER ALGEMEENE LANDSDRUKKERIJ,
1849.

Broek 1567-2

Prijs 25 Cents.

*Geene exemplaren worden voor echt erkend, dan die,
welke voorzien zijn met den stempel van de Koninklijke
Nederlandsche Marine.*

ALGEMEENE AANMERKINGEN.

De kaart is ontworpen volgens eene cylindrische projectie, uit aanmerking der weinige uitgebreidheid van het voor te stellen terrein.

De schaal is 50,000 ellen op de Nederlandsche el, of op $\frac{1}{50,000}$ der wezenlijke grootte, de indeeling en omschrijving der banken is op de kaart zelve aangewezen.

De geleimerken heeft men door dubbele lijnen aangetoond, en daar langs geschreven, wat zij voorstellen daar de minste oplettendheid bij het volgen dier lijnen kan aantoonen, waarvoor zij nuttig zijn en dienen kunnen.

De torens van Brugge, een zoo algemeen gebruikt dwarsmerk der loodsen, niet op de kaart vallende, heeft men getracht hierin te voorzien, door van punt tot punt aan te duiden, waar die torens met eenige andere of eenige op de kaart voorkomende punten in ééne lijn zijn, zoodat, wanneer men zich tusschen twee, dusdanige lijnen op de kaart bevindt, men zeer

gemakkelijk afleiden kan, waar de Brugsche torens zich bevinden of wel, twee dier lijnen verlengende, de plaats van Brugge in één punt buiten de kaart bepalen kan.

De landvertooningen zijn uit de op de kaart aangeduide punten genomen, en stellen de gedaante der kust voor, zoo als die zich uit de aangewezenen plaatsen voordoet.

Ook de duinen onder bijzondere benamingen aangewezen, zijn trigonometrisch bepaald.

De triangulatie, welke tot grondslag der kaart verstrekt heeft, is gedaan in den jare 1822. De herziening der kaart heeft plaats gehad in den zomer van 1841.

Gedurende de jaren 1822 en 1823 is de adelborst der 1ste klasse Jhr. *G. A. Tindal* aan den Kapitein-Luitenant ter zee *J. C. Rijk* toegevoegd geweest; in 1824 waren zulks de Luitenants ter zee der 1ste klasse *S. J. Keuchenius* en *J. le Jeune* benevens de adelborst 1ste klasse *P. J. B. de Perez*, terwijl bij de herziening der kaart in 1841 de Luitenant ter zee der 2de klasse *A. R. Blommendal* tot adsistentie van den Luitenant ter zee der 2de klasse *A. van Rhijn* is toegevoegd geweest.

In 1847 is, op last van den Minister van Marine, Vice-Admiraal *J. C. Rijk*, door den Luitenant ter zee der 1ste klasse *A. van Rhijn*, nog eene nadere opneming van sommige punten, welke sedert verandering hadden ondergaan, bewerkstelligd; — zoo mede in 1849, wegens betonning enz., — voor eenen herdruk.

BESCHRIJVING

VAN DEN

LOOP DER STROOMEN

VOOR EN IN DE ZEEGATEN VAN DE

MONDEN DER SCHELDE.

De kompas-streken, koersen en peilingen, in deze beschrijving opgegeven, zijn volgens het miswijzend kompas.

Met nieuwe en volle maan wordt het hoog water gerekend te zijn:

te Blankenberg ten 12 ure,

te Vlissingen ten 1 ure,

te Veere ten 1 ure.

In het algemeen is het echter iets later, zoodat het te Vlissingen meestal 1 uur 20 minuten is, eer de vloed af is.

De klimming van het water in de kwartiermanen, is, door één genomen, te Vlissingen 32 palmen, en de springtijden gemiddeld 40 palmen. Echter valt het moeilijk dit naauwkeurig te bepalen, daar de kracht en aanhoudendheid der winden er eenen grooten invloed op uitoefenen.

Ditzelfde heeft plaats met het opkomen en wegval-
len van het water, hetwelk den eenen dag zoo veel

met den volgende verschilt, dat de naauwkeurige opteekening der klimming bij ieder half uur van den vloed, en daling bij ieder half uur van de ebbe, in verschillende tijden des jaars, telkens gedurende eenen geruimen tijd zorgvuldig waargenomen, nog niet in de mogelijkheid stelde, om daaruit, op eenigzins gevestigde regelen, een midden te bepalen, zoo als dit met vrucht op de kaart van Goeree en Maas heeft kunnen plaats hebben.

Zonder merkelijken misslag zou men kunnen stellen, dat het water in de gewone getijden dus klimt: in het 1ste uur van den vloed 3 palmen, 2de uur 4 palmen, 3de uur 5 palmen, 4de uur 6 palmen, 5de uur 9 palmen en 6de uur 5 palmen.

En met de eb valt het, in het 1ste uur 3 palmen, 2de uur 5 palmen, 3de uur 7 palmen, 4de uur 9 palmen, 5de uur 5 palmen en 6de uur 3 palmen.

Onder meer algemeene, overeenstemmende regelen heeft men de beschrijving van den loop en de strekking der stroomen kunnen brengen, hoezeer ter dezer plaatse ook allermoeijelijkst, daar de werking van den stroom hier geheel onregelmatig is, in vergelijking van hetgeen men meer Noordelijk, op de Nederlandsche kust waarneemt, terwijl men hier het tij tegen zon ziet ronddraaijen, en meer om de Noord komende, (namelijk zoodra men benoorden Goeree in het Steenenbaken komt) deszelfs omloop dien der zon volgt.

De verschillende strekkingen, die de stroom van uur tot uur aanneemt, zijn echter van te groot belang voor elk schip, zich in de nabijheid der banken bevindende, of den wil naarbinnen hebbende (dewijl het al of niet bezeilen der bedoelde plaats er van kan

afhangen), dan dat de beschrijving, zoo kort mogelijk in een gedrongen, hier geene plaats zou vinden. Om hiertoe een algemeen punt van vergelijking aan te geven, dat tevens doorgaande bij alle gelegenheden dienen kan, heeft men gemeen den tijd van het hoog water te Vlissingen, als daartoe het meest geschikt, te mogen stellen.

Dit iederen dag op de gewone wijze te berekenen zijnde, zoo kan men weten hoe veel uren het op den tijd en plaats waar men zich bevindt, na het laatste hoog water te Vlissingen is; en met deze kennis, en hetgeen hier achter omtrent den loop der stroomen zal gezegd worden, den juiste streek van den stroom op dat uur kennen, ten minste in zoo verre zich dit onder algemeene regelen laat brengen, want heerschende winden en andere toevallige oorzaken, brengen somwijlen afwijkingen te weeg, zoo wel in de spoedige rond-draaijing der stroomen, als in het water, dat zij opstuwen; terwijl deze onregelmatigheid in den loop der stroomen zich alleen eenigzins laat afleiden uit de kennis van den stroom in de Noordzee in het algemeen, en de vloeden, die zoo wel be-noorden Engeland om, als door het Kanaal; op dit gedeelte toevallen. Zich tot de buitengronden alleen bepalende, kan men zeggen, dat buiten de banken, vrij in zee de doorgaande vloed O. N. O., en de doorgaande eb W. Z. W. loopt. Hier zoo wel als voor de gaten, begint de achtervloed, het zoogenoemde Noordtij, twee uren voor het hoog water te Vlissingen, in eene meest O. Z. O. strekking op de Walchersche kust aan te loopen, tot het daar hoog water is, dan buigt de stroom gestadig van de kust af, zoodat deszelfs loop, 1 uur

na dit hoog water, reeds tot N. O., en 2 uren na het hoog water te Vlissingen, tot N. N. O. is rondgelopen. Welke draaijing voortgaande, met half tij voor Vlissingen, (of het derde uur na hoog water aldaar), den stroom dan regt Noorden brengt, met eenen versnellenden rondgang, waardoor met het 4de uur, de strekking van den stroom tot W. N. W. omdringt, zijnde het alsdan laag water in zee.

Gedurende de twee volgende uren der eb, waar door de tijd van het laag water aan den wal en van het stil water op de Steenbank bepaald wordt, terwijl met het 5de uur der eb te Vlissingen, het reeds stil water voor al de gaten van de Schelde is, loopt de stroom tot W. Z. W. door, zoodat, van het begin der eb in zee, tot aan het stil water voor het volgendeloedtij, de stroom 16 streken van het kompas, tegen zon-om, is doorgelopen.

Met den doorgaanden vloed gaat de ronddraaijing van het getij in dezelfde strekking voort, zoodat met het 7de uur na het hoog water (altoos te Vlissingen), de loop van den stroom Z. W. is; met het 8ste uur Z. Z. W.; met het 9de uur Zuiden; met het 10de uur O. Z. O.; met het 11de uur Oost en met het 12de uur, of tweede hoogwater, weder O. N. O., zoo als het in den aanvang dezes beschreven is, hebbende nu, gedurende de 6 uren vloed, mede 16 streken doorloopen; zoodat in de 12 uren, de stroom juist het kompas, tegen zon om, is rondgedraaid, en een met stilte ten anker liggend vaartuig, gedurende twee tijen, den steven naar alle streken van het kompas zoude hebben toegekeerd.

Hoe digter men voorde gaten is, hoe spoediger de

stroom ronddraait. Op de Steenbank ziet men dezelfde draaijing, terwijl even daar binnen, in het zoogenaamde Steendiep, de getijden weer meer regelmatig en even als buiten de banken O. N. O. en W. Z. W. loopen, met stil water en kentering van tij tusschen beide, dat in de rondloopende stroomen het geval niet is, daar zij alsdan, als het ware, onafgebroken voortduren. Men heeft gemeend dit ronddraaijen der stroomen in een oogopslag ten overzigt te kunnen brengen, door de stroompijlen in eene rondgaande rigting te stellen, met de uren na het hoog water te Vlissingen, dat ieder dezer stroomen de overhand behoudt. Wil men dus weten hoe de stroom buiten de gaten loopt, zoo ziet men hoe laat het op dien dag hoog water te Vlissingen is, waarmede men den gegeven tijd aan boord vergelijkt en alzoo het aantal uren na het laatste hoogwater te Vlissingen verkrijgt. De stroompijl, waarachter dit uur is aangeteekend, wijst den loop des strooms op het gevraagde tijdstip, en over deze stroompijl een liniaal leggende, kan men dien stroomloop ten duidelijkste voorstellen.

Naarmate men verder in tijd vordert, volgensaanwijzing van het stroom-kompas rondraaijende, kan men, als het ware, ieder oogenblik de strekking des strooms volgen. Om intusschen op deze berekening aan te gaan, dient men goed vrij buiten de gaten te zijn, omdat, wanneer men voor de opening derzelve is, de stroomen spoediger ronddraaijen, en in de zeegaten zelve, waar de stroom door de banken of droogten ter wederzijde meer beperkt wordt, eenen anderen loop aannemen, en wel als volgt:

IN DE WIELINGEN.

De voorvloed valt hier op den wal in eene zuidelijke strekking, alzoo de afgeloopene ebbe, zoo als hiervoren gezegd is, tegen zon rondbuigt. Dit doet zich somwijlen zoo zeer gevoelen, dat men, met bij den windkoers inwaarts komende, er somwijlen voor ankeren moet, tot de vloed, verder ronddraaijende, volgens de strekking van het vaarwater inwaarts loopt. Hetgeen, zoo als hierboven mede vermeld is, veel vroeger dan in zee plaats heeft; draaijende de stroom, zoodra het hoog water te Vlissingen is, uit den wal.

Het water bereikt deszelfs grootste hoogte te Vlissingen één uur voor dat de vloed af is, zoodat het ongeveer een en een half uur na het hoog water te Vlissingen is, eer de eb regelmatig gaat doorloopen. Deze loopt dan van voor Vlissingen naar de verschillende zeegaten, in eene W. N. W. strekking naar de Wielingen, zich vereenigende met de eb, die van de Hoofdplaat af tot aan de Nieuwesluis in eene noordwestelijke strekking uitvloeit. Bij de Walvischstaart gekomen, loopt de eb meer op zee om de W. N. W. en N. W. hoe vroeger hoe noordelijker over de bank vallende; hetzelfde ziet men verder in de Wielingen over het Ribzand gebeuren, en zelfs met zuidelijke winden valt de eb over het bankje van Cadzand en over de Paardemarkt, Noord over. Hierop dient men wel indachtig te wezen, wanneer men over stuurboord met eenen bij den windkoers naar buiten stuurt. Deze noordvalling van het tij blijft voortduren tot het laag water in de gaten is, wanneer de stroom regt de Wielingen uitloopt. Dan draait de eb inwaarts of naar den wal tot Z. W.

loopende intusschen langer , naarmate men westelijker is , zoodat het bewesten het Sluissche gat één uur , — voor Heist twee ; — en voor Blankenberg drie uren langer ebt , dan te Vlissingen , hetgeen het voordeel aan uitzeilende schepen geeft , dat zij altoos zeer lange ebbe maken . Wanneer men dit langer loopen van de eb voor Blankenberg dan voor Vlissingen vergelijkt met het voor de eerste plaats vroeger hoog water zijn dan voor de laatste , en gevolgelyk ook laag water , dan schijnt hier eene tegenstrijdigheid te zijn , welke zich alleen laat verklaren door de ronddraaijing der stroomen ; wijl het , bij voorbeeld , te Vlissingen laag water is , dus het 6de uur na hoog water , en de stroom W. Z. W. loopt , het 7de uur Z. W. , het 8ste uur Z. Z. W. en met het 9de uur Zuiden , als wanneer men eerst rekenen kan , dat de vloed begint in te trekken , niettegenstaande het water dan reeds sedert ongeveer drie uren gewassen is . Hoe meer men naar binnen komt , des te minder doet zich de draaijing van den stroom door de beperking der banken gevoelen , en loopt dus regelmatig .

DE DEURLOO.

Voor dit zeegat heeft de stroomdraaijing eveneens plaats , als vroeger beschreven is . Een zwaar schip door dit zeegat den wil naar binnen hebbende , dient , met noordelijke winden , ten minste te wachten tot het bijna half vloedtij is . Zijnde zulks met het 9de uur na het laatste hoog water te Vlissingen , dewijl de voorvloed hier sterk om de Zuid zet , en het eerst twee uren vóór het hoog water te Vlissingen is (als het

Noordtij in zee begint), dat de vloed regt den Deurloo intrekt.

De verschillende rigting des strooms is ook de reden, dat men met eene eb den Deurloo afprangende, niet meer dan vier of hoogstens vijf uren van die eb voordeel heeft en dat het tij, dan weder Z. W. strekkende, regt op de Raan valt.

De eb loopt van de Vlissingsche reede N. W. en N. N. W. naar den Deurloo, eerst de strekking der banken volgende, tot bij de eerste en tweede zwarte ton van binnen; wanneer het water na 2 uren te Vlissingen gevallen is, neemt de eb hier eene Noordelijke strekking. Even als zij in de Wielingen over de Walvischstaart en het Ribzand om de N. W. valt, trekt de eb hier over het bankje van Zoutelande en de Rassen, tot dat het laag water in den Deurloois. Alsdan begint het tij meer West te loopen, later om de Zuid draaijende, loopt het niet zoo lang om de West als in de Wielingen, en men heeft bij de uiter-ton van den Deurloo één uur vroeger laag water dan te Vlissingen.

HET OOSTGAT.

In het Oostgat buiten Westkappel, draaijen de vloedstroomen geheel als in zee beschreven is, en binnen den molen van Westkappel valt de voorvloed en de vloed in het algemeen om de Zuid. De vloed of liever het intrekken van het water aan den noordkant van den Westkappelschen dijk, of bij het zoo-genaamde Kaaphuisje, begint reeds twee uren voor dat het laag water te Vlissingen is; terwijl daarentegen in hetzelfde Oostgat tegen de Noorder

Rassen , de ebstroom met laag water om de West en W. Z. W. trekt. Van de Vlissingche reede tot bij den hoek van den dijk , of den Westkappelschen molen , volgt de eb de strekking van die kust , echter altoos naar den wal trekkende , doordien de eb , die uit den Deurloo , zoo als hierboven beschreven is , over het bankje van Zoutelande heen valt. De vloed loopt daarentegen van binnen den molen van Westkappel inwaarts , van den wal af zuidelijk.

DE ROOMPOT.

De vloed loopt bij het inkomen van den Roompot van buiten bij Oostkappel , twee uren langer en verder naar Veere , waar het genoegzaam gelijktijdig met Vlissingen hoog water is.

Aan de zijde van Banjaard komende , valt de vloed op zee en de eb op het land. Buiten Banjaard is de loop der stroomen weder zoo als in zee , gelijk zulks reeds is beschreven.

HET VEEREGAT.

Hier kan men zeggen , dat de vloeden regt in- en uitloopen , zijnde de stroomen ter wederzijden beperkt door de droogvallende banken en den vasten wal.

Ofschoon hier slechts in het algemeen van den loop der stroomen is gesproken , zoo biedt derzelve naauwkeurige beschouwing nog veel opmerkenswaardig aan. De eb , die uit de Wester-

Schelde komt, verdeelt zich voorbij Vlissingen stroomende, in onderscheidene takken. De gezamenlijke eb-stroom, welke zich dan, met den eb-stroom, uit het Sloe komende, voorbij Vlissingen vereenigen, alwaar de wallen zich wederzijds trechtersgewijze verwijden, vormen verschillendestroomkanalen, hetgeen de onderscheidene zeegaten daargestelt en onderhoudt, terwijl de tusschen liggende banken, waarop veel minder stroom gaat, naar mate zij minder diepte hebben, den stroom in de zeegaten versterken.

De ebbe, welke van uit de Ooster-Schelde, Roompot enz. komt, volgt geleidelijk den loop der haar ter wederzijde beperkende banken, vereenigt zich met die, welke uit het Veeregat komt, en loopt langs Oostkappel en Domburg naar zee. De eb, welke van uit de Westerschelde door het Oostgat uittrekt, ontmoet deze eb-stroom van den Ooster-Schelde, op de hoogte van Domburg, waar beide gezamenlijk dan om de N. N. W. op zee loopen.

Even zoo verdeelt zich de vloed te dezer plaatse, en loopt gedeeltelijk het Oostgat, gedeeltelijk den Roompot in.

In die botsing, zoo wel de eb als vloed, waar dus altoos een wantij gevonden wordt, vindt men de Queerens of Domburger Rassen, welke het Oostgat van de Oostzijde en den Roompot ten Zuiden bepalen.

De verschillende strekking der getijden heeft men getracht door stroompijlen op de kaart, zoo duidelijk mogelijk, aan te wijzen.

BESCHRIJVING

VOOR HET

AANDOEN EN BEVAREN DER ZEEGATEN

VAN DE

MONDEN DER SCHELDE.

Van uit zee komende en den wil naar de Zeeuw-
sche gaten hebbende, heeft men voornamelijk de
A-bank of Hinder te vermijden. Deze bank, hoe-
wel niet op deze kaart vallende, kan men echter in
alle gewone zeekaarten ten naauwkeurigste bepalen.

De droogste plaats op de A-bank, waarop met ge-
woon laag water niet meer dan kleine twee en een
half vadem water blijft, ligt juist: Blankenberg in
de torens van Brugge, en den toren van Westkappel
Z. O. 4 O. Met buitengewoon helder weder zoude
men deze merken uit de marsen kunnen zien; intus-
schen zoo men, van om de West komende, binnen
de A-bank is, zal men, de torens van Ostende ziende,
daar bewesten zijn, tot zoolang die beide torens in
één zijn, en tegen dat men de torens op die peiling
brengt, zorg men Zuidelijk genoeg te wezen, om
goed daar binnen te blijven; dan is de koers naar de
Wielingen Z. O., tot men den wal tot op een paar
mijlen heeft aangelopen. Wijders regt op Blan-
kenberg aan of anders tot men Heist ziet aan den
Noordkant van de zoogenaamde Stakerduin, welk
merk men aldus houdt tot men de beide torens van
Brugge in dien van Blankenberg krijgt, welk kruis-
merk het teeken is, dat men binnen het Ribzand en
in het vaarwater van de Wielingen is.

Benoorden de A-bank zijnde, sture men regt op Blankenberg aan. De toren ontdekkende, is het met een diepgaand schip het zekerste, denzelven in één te brengen met de beide torens van Brugge, als wanneer men dezelve nagenoeg zuiden zal peilen, en deze koers doorzeilende, zal men het Ribzand genaderd zijn, wanneer men den toren van Ostende W. Z. W. peilt, of hetgeen hetzelfde is, Ostende eene kabellengte buiten de uiterste duinen om de West. De lucht om de West donker en de merken daar niet goed te zien zijnde, heeft men om de Oost het merk: Knocke aan den Oostkant van het Gaanpad, wanneer men de plaats van de uiterton van de Wielingen nadert; brengende men nu de torens van Brugge iets verder om de Oost, en wel in het hooge duin genaamd Lucifer, zijnde het merk van de uiterton.

Hoezeer het Rib vlak blijft tot Brugge in Lissewegen toe, en schepen van minderen diepgang daarover kunnen, is het echter voor groote schepen verkieslijk, om altoos bij de uiterton daarover te zeilen, zijnde daar de meeste diepte, namelijk: met het laagste water niet minder dan bijna 70 palmen (24 voeten). Binnen het Rib zijnde, is met eenen open wind, de koers O. t. Z. naar binnen. De kant van het Rib is met 4 zwarte tonnen betond.

Weinige langsmerken voor het van den wal afstekend zand zijnde, zoo kan men deze bank echter zeer goed aanlooden.

Laverende moet men het zand niet nader dan tot *vijf en een halve vadem* aanloopen.

De eerste ton, die men binnen de uiterton op het Rib vindt, heeft tot merk: de toren van Lissewegen midden die van Brugge. Hier begint het Rib op te

droogen, en vormt den zoogenaamden Bol van Heist, waartegen de ton ligt, (bij de loodsen de ton van het Stakertje genaamd), wijl men alsdan Brugge in de Stakerduin peilt. Ook heeft men alsdan den spitsen toren van Ramskapelle in den molen van Heist. Binnen den Bol van Heist, wordt het Rib weder vlakker, zoodat men met een schip van weinig diepgang niet alleen daarover kan zeilen, maar zelfs Brugge in Heist houdende, tusschen de Raam-en Schooneveldsbank door, het zonder gevaar op zee zou kunnen leggen tot buiten de gronden, en dien koers doorzeilende, ook de zuidpunt van de Steenbank mis zoude loopen.

De tweede droogte op het Ribzand, is de zoogenaamde Bol van Knocke, die mede door eene zwarte ton word aangewezen; deze ton ligt op het merk: Brugge even bewesten het Gaanpad, hier vindt men in de Wielingen meerdere diepte en wel tot zeven vademmen toe, waaraan men zich in den nacht verkennen kan, wijl dit het merk is, dat men de westelijkste punt van de Paardemarkt nadert; men krijgt dan ook Blankenberg beoosten Lucifer, en mag, dus laverende, de zuidkant niet nader nemen dan: de Oostmolen van Blankenberg zichtbaar binnen gemelde duin.

Bewesten de Paardemarkt ligt een (Belgiesch) vuurschip met één mast, waaraan een rood licht brand, dat op 1½ à 2 mijl zichtbaar is. — Te Blankenberg en op het duin bij Heist, brandt een wit licht, beide op 1½ mijl te zien.

Tegen de Paardemarkt ligt eene witte ton. De koers langs die bank, is meest O. Z. O.; de ton ligt op het merk: de Hompels van Knocke tusschen Lissewegen en Heist, en de toren van Aardenburg

even beoosten Cassandria of het Retranchement. De Paardemarkt ligt afgescheiden van het zand, (dat hier Binnenpaardemarkt wordt genaamd) en deze bank is een bol, waarop met laag water, schaars 15 voeten (43 palmen) blijft.

Binnen de Bol van Knocke wordt het Ribzand nogmaals vlak, men kan daarover zeilen, houdende: Brugge in Knocke. Deze merken om over het Rib te komen, zijn voornamelijk opgegeven, om te kunnen dienen, wanneer men bij ongeluk in de Spleet vervallen is, hetgeen met donker weder ligtelijk gebeuren kan, wijl men de punt van Schooneveldsbank passerende, die voor het Ribzand zoude kunnen houden, en dan daar binnen in de Spleet zachten grond vindende, even als in de Wielingen, (wanneer men over het Rib passeert), zoo zou men, nu Oostwaarts insturende, eenen geruimen tijd in de Spleet, die zeer ruim is, kunnen zeilen, eer men deze misgissing bemerkte.

In de Wielingen tot dwars van de ton van de Paardemarkt doorgezeild zijnde, vindt men eene merkbare vermeerdering van diepte, en kan men verder koers naar binnen zetten. De Hompels worden door 4 *zwarte* tonnen, en de westpunt van het bankje van Cadzand door eene *witte* ton aange-wezen. De *witte* ton heeft tot dwarsmerk: de molen van St. Pieter in het derde hoofd van het Kruishoofd. De Oostelijkste of binnenste *zwarte* ton ligt op de punt van de Hompels, in het merk: St. Pieter in het 4de hoofd beoosten het Kruishoofd, de 2de: St. Pieter in het Kruishoofd; de 3de: Middelburg in den Dishoek; de 4de: Lissewegen even bewesten het Gaanpad.

Om door het Fransche pas inwaarts te zeilen,

zijnde tusschen de beide Paardemarkten door, alsmede tusschen den wal en het bankje van Cadzand, is de koers O. Z. O. tot bij de ton van Cadzand, dwars van de zwarte batterij of hoek van den zwarten polder. Nu loopt de koers O. en O. ten Z. langs den wal, van welken men zich echter niet verder verwijderen moet, dan het Gaanpad goed zichtbaar buiten de hoofden van het Sluissche-gat, om dus doende goed vrij van het bankje van Cadzand te blijven. Op dit bankje wordt in het algemeen niet minder dan 60 palmen (21 voet) met laag water gevonden, het droogste vindt men, wanneer de toren van Nieuwvliet (ook wel bij de loodsen St. Pieter of St. Pier genaamd) bij het zoogenaamde Kruishoofd is.

De toren van de Groede aan het Boschje van Wulpen krijsende, is men binnen of beoosten het bankje van Cadzand, en men kan nu veilig op Vlissingen aansturen. De Schelde op moetende, zorge men de duinen van het Sluissche-gat, zichtbaar buiten de hoofden van de kust te houden, ten minste tot dat men Middelburg aan den Westkant van Vlissingen brengt, als wanneer men lager heen, meest O. t. Z. aan, de Schelde op, en naar de ton van de Spijkerplaat kan sturen. De reden, dat men de duinen van het Sluissche-gat niet binnen de hoofden mag brengen is, dewijl ervan de Nieuwsluis tot Breskens, eene vlakte van den wal afsteekt, waarvan men op deze merken vrij blijft.

Tusschen de Hompels en het bankje van Cadzand doorzeilende, is de koers O. Z. O. en O. t. Z., en op het doorgaande geleimerk : de Oranje-molen even bezuiden het haven-vuur van Vlissingen.

De tonnen verdreven zijnde, en tusschen deze

merken inwaarts zeilende , zal men binnen de Hompels wezen , als Westkappel , den westelijken voet van den Zaalduin nadert ; dit is zelfs een merk , dat des nachts van nut kan zijn , daar men van om de West komende , het vuur van Westkappel , (dat op $3\frac{3}{4}$ duitsche mijlen zichtbaar is) , niet eerder blind achter de hooge duinen van Walcheren zeilt , voordat men de Hompels nabij is gekomen . Dan verbergt zich dit vuur eenen korten tijd achter de hooge toppen beoosten Walcherens duinen ; het vuur ten tweeden male blind zeilende , hetgeen dan achter de Zaalduin is , geeft de verzekering , dat men niet alleen de Hompels is gepasseerd , maar ook binnen de droogste rug van het bankje van Cadzand is ; nu blijft Westkappel weder zichtbaar tot dwars van de Nieuwe sluis , wanneer men dit vuur weder blind zeilt , achter de hooge duin bij het hoofd van de zeventig roeden , als wanneer men regt Oost op het vuur van Vlissingen aan kan sturen , (dat op $2\frac{1}{2}$ à 3 mijlen te zien is) en dat van Westkappel achter de duinen verborgen blijft . Binnen de Hompels vormt de Walvischstaart eene bogt , welke zich met de Spleet vereenigt , en door kleine vaartuigen kan bevaren worden . Ook kan men , hetzij laverende , of met noordelijke winden , om den loef te houden de Walvischstaart nader nemen en wel zoo , dat men den grooten toren van Vlissingen aan den ronden toren van de kazerne in die stad brengt . Dit merk blijft van dat de Groede aan het boschje van Wulpen tot de Groede aan de Nieuwe sluis komt , dan moet men O. Z. O. op de ton van den Elboog aansturen , en naar Vlissingen opsteken , als : de Westmolen van Vlis-

singen aan den Oostkant van de groote kazerne komt, zijnde dit het merk der *zwarte* ton. Tevens indachtig zijnde op de *roode* ton van den Bol voor Vlissingen.

DE DEURLOO.

Dit zeegat kan men met regt als het moeilijkste dezer zeegaten, om aan te doen, stellen; zoo door den grooten afstand, waarop zich de landmerken bevinden, als door het ver uitsteken der drooge banken, die dit zeegat ter wederzijde bepalen, en eindelijk, wijl er eene groote vlakte in de monding ligt, welke veroorzaakt, dat men tamelijk ver inwaarts moet zijn, alvorens men de diepte van het gat vindt. Met groote schepen dus voor den Deurloo zijnde, zal men niet eerder dan met halftij van den vloed den koers inwaarts durven zetten, zoo wel om het weinige water, dat men op de vlakte zoude vinden, als dewijl de zuidelijk vallende stroom van den voorvloed in gevaar zou brengen, van op de Raan te vervallen, daar eerst twee uren voor hoog water de vloed den Deurloo regt intrekt, zoo als hiervoor, in de beschrijving over den loop der stroomen, vermeld is. Dikwijls is men dus verplicht om voor den Deurloo ten anker te komen, in welk geval het raadzaam is Middelburg in den Westkappelschen dijk te peilen.

Uit zee met donker weder van uit de West naar den Deurloo willende, kunnen zoo wel de aard als oploopping der gronden het beste ten geleide strekken. Noordelijker dan de gissing zijnde, zal men buiten de Steenbank, van Oostkappel tot Middelburg in de Koeduin, alles zachter grond vinden,

met ongelijke diepte , meest 6 en soms putten van 7 en 8 vadem. In de Westpit gaat de diepte tot 20 vadem toe , en ook hier is de grond zacht. Men zal zich op het lood kunnen verkennen , of men beoosten of bewesten den Deurloo is , dewijl het bewesten de Schooneveldsbank steil is , en beoosten , naar de Rassen en Caloo vlak opdiepend.

Deze beide banken kan men aanlooden , en die naderende , vindt men in plaats van den tot hiertoe gevonden zachten grond , eenen harden zand bodem.

Heeft men gezigt van den wal , dan wordt het invaren van den Deurloo oneindig gemakkelijker , daar eene naauwkeurige kennis van de gronden vereischt wordt , om de uiterton van den Deurloo , zonder gezigt van den wal , op te loopen.

Ziet men de Vlaamsche kust , bij voorbeeld : Brugge in Lissewegen , dan sture men O. Z. O. , tot het lood 7 vadem aangeeft , en zigt van Walcherens wal hebbende , brenge men den toren van Middelburg in de hooge duinen bij Westkappel.

Wanneer men dan zoo ver om de Oost gekomen is , dat men tevens Brugge beoosten Heist gebragt heeft en Oostkappel bezuiden Domburg ziet , zoo is men ook open voor , en benoorden den Deurloo.

Midden vaarwaters , voor den ingang , ligt eene roode ton , op de merken : Middelburg in de Zaalduin , en Brugge even boven Heist , Oostkappel eene halve streek beoosten Domburg of Domburg in het Graauw.

Bij helder weder ziet men de toren van Vlissingen tusschen de beide molens van die stad ; de koers inwaarts is Z. Z. O. tot men den toren en den molen van Westkappel in één ziet , op welk

merk de derde *zwarte* en tweede *witte* ton van buiten, liggen.

Men vindt in den Deurloo aan de Zuidzijde, *zes witte* en aan de Noordzijde *vijs zwarte* tonnen, die van binnen naar buiten genummerd zijn, namelijk met een D en het nummer, dat aanwijst de hoeveelste van binnen zij zijn.

Over de vlakte varende, rekent men daar binnen te zijn, wanneer Domburg in de Koeduin staat. Nu wordt de koers Z. O., tot Zoutelande in het Slop, dat is de laagte van de duinen vlak voor het dorp, en dan iets Oostelijker. Een doorgaand langsmark, tot bij de witte ton n°. 2, in den Deurloo, is: de Oranjemolen van Vlissingen in het wit geschilderde gedeelte van den muur van de stad. Dan dit merk wordt eerst zichtbaar, tegen dat men zoo ver naar binnen is, dat de toren en molen van Westkappel in één staan.

Tot dwarsmerken heeft men even zeer de merken op de Vlaamsche, als die op de Walcherensche kust, de uiter- en witte ton n°. 6, heeft tot dwarsmerk: Brugge in Heist, en langsmark: Oostkappel in de Hakkelingen. De witte ton n°. 5 ligt, zoo als gezegd is: Westkappel in den molen; n°. 4: Westkappel in Domburg; n°. 3: de Oranje-molen tegen den zuidkant van den witten muur; n°. 2: de Westmolen van Groede tegen den oostkant van het boschje van Wulpen, en n°. 1 of die van den Elleboog: Middelburg bij het zoogenaamde Galgenschaar, en de Oranje-molen tusschen den witten muur en een torentje.

. Op den drempel voor den Deurloo, zoo wel als in het midden daarvan, is de grond hard, doch aan de kanten, zoowel aan den Noord- als Raan-

kant, zachte klei. Deze harde zandstrook in het midden, daar iets minder water opstaat, verdeelt den Deurloo, als het ware, in tweeën, doch dit is noch regelmatig noch algemeen genoeg, om op de kaart zichtbaar te zijn. Ook hier kan des nachts het vuur van Westkappel van dienst zijn, daar men hetzelfde niet eerder blind ziet, voor dat men op de hoogte van de 1ste *zwarte* ton van binnen is, als wanneer het vuur van Westkappel een oogenblik achter de Zaalduin verdwijnt.

Daar van de eerste *witte* ton af, de Elboog zuid-oost-waarts buigt, kan men hier nog den Elboog, welke zeer steil is, naderen, tot men den molen van Westkappel van achter Walcherens duinen ziet te voorschijn komen, als wanneer men wenden moet.

Binnen de *roode* ton, die op de punt van het bankje van Zoutelande ligt, is de Walcherensche kust zuiver, en kan men die, tot men het fort de Nolle nadert, veilig volgen waar dan wijders een *zwarte* ton ligt.

HET OOSTGAT.

Dit is het gemakkelijkste van alle deze zeegaten, om, des noods, zonder loods binnen te loopen, vooral met noordelijke winden, en boven 's winds daarvan zijnde, dewijl in het algemeen de merken zeer goed te zien zijn, de koers doorgaande regt is, en men den hoek van Westkappel omgezeild zijnde, opper van de hooge duinen en slecht water vindt. Drie banken komen er voor, die men vermijden moet, als: de Steenbank, welke er als een drempel voor ligt, het Caloo, hetwelk dit gat ten

westen, en de Quéerens of Domburger-rassei, die hetzelfde ten oosten bepalen en van den Roompot afscheiden; deze moet men zorgvuldig vermijden, wijl zij zeer onregelmatig en ondiep zijn, zelfs kleine vaartuigen moeten deze droogten niet te na nemen, wijl er eene korte kokende zee staat.

De Steenbank verdeelt zich in tweeën, namelijk: Noord- en Zuid Steenbank, tusschen welke eene groote vlakke doorloopt. De Noordelijkste is de droogste, zoodat er met gewoon laag water niet meerder dan 13 voeten (37 palmen) op blijft, terwijl de minste diepte, die op de Zuider Steenbank wordt aangetroffen, niet minder dan 19 voeten (54 palmen) bedraagt.

Middelburg in Oostkappel loopt juist vrij van de noordpunt, en op dit merk naar den wal toezeilende, zal men binnen de punt zijn, zoodra Westkappel, in de Hakkelingen staat, of, deze duinen niet te kennen zijnde, in de hooge Zaalduin, aan den zuid-oostkant van het eiland gelegen, welke zeer goed te onderscheiden is.

Over deze vlakke tusschen de beide Steenbanken door, kan men zeilen van: Middelburg in het Westeroog, tot Middelburg ruim bezuiden Aagtekerke; van daar strekt de Zuid Steenbank zich uit, tot men Middelburg aan den Noordkant van de Klinkersduinen ziet.

Binnen de Steenbank vindt men het zoogenaamde Steendiep, waarin, des noods, met noordwestelijke stormen, reede te vinden is achter de Noord Steenbank, daar de slag der zee door deze bank gebroken wordt, en er een goedhoudende ankergrond gevonden wordt.

De Noord-Steenbank is aan de landzijde vlak af-

diepende; de Zuid-Steenbank daarentegen zeer steil aan den binnenkant. De aard der gronden, die men binnen de Steenbank vindt, is verschillende; kunnende men, bij donker weder, daaraan verken-
nen, waar men zich in het Steendiep bevindt.

Van Middelburg benoorden Domburg, heeft men altijd zachten blaauwachtigen kleigrond tot Middelburg in de Koeduin. Om de Oost wordt de grond weder hard en afdiepende naar de Westpit, waarin men andermaal een' zachten grond aantreft.

Van om de Noord komende, en niet boven de noordpunt vande Steenbank kunnende zeilen, heeft men ook weder merken aan den aard van den bodem, zijnde buiten de Steenbank, van Middelburg in Oostkappel tot Middelburg in de Koeduin, alles zachte grond. Van om den Oost komende, stuurt men langs den wal in 14, 11 en 10 vadem, doch zoo als hooger gezegd is, uit den Noorden komende en niet boven de noordpunt van de Steenbank kunnende zeilen, hetgeen men zien kan aan de landmerken, wanneer bij voorbeeld: Middelburg bewesten Oostkappel staat, moet men W. t. Z. en W. Z. W., langs den buitenkant van de Steenbank heen sturen, tot Middelburg in Domburg staat en dan Z. Z. O. naar de roode uiterton.

Dewijl er hier geene dwarsmerken zijn, om te weten of men de Steenbank al dan niet gepasseerd is, moet dit op het lood geschieden.

Aan den buitenkant vindt men ongelijke diepte, en de Steenbank gepasseerd zijnde, eene plotse-
ling toenemende diepte, tot 14 vadem toe. Men zoude zich ook zeer ligt door eene hoekmeting kunnen verzekeren, dat men werkelijk de Steenbank

gepasseerd is ; daar men op de merken : Middelburg in Domburg , daarover heen zeilende , en die torens in één houdende , binnen de Steenbank zal wezen , wanneer Oostkappel en Westkappel , op het kompas gepeild , twee streken uit elkander staan .

Binnen de Steenbank zijnde , moet men , om vrij van Caloo te blijven , Oostkappel niet bezuiden het Oosteroog , en om vrij van de Queerens te blijven , Middelburg niet benoorden het Graauw brengen . De roode uiterton duidt het diepste vaarwater aan over de vlakte , die voor het Oostgat ligt ; de merken daarvan zijn deze : Middelburg in het Roggebrood en Westkappel eene spaakslengte bewesten het Kaaphuisje , zijnde dit een zeer klein doch goed kenbaar huisje , dat op den Westkappelschen dijk , even ten zuiden van de Hakkelingen staat ; ook heeft men Oostkappel ten halve in de lange duin .

Inwaarts moetende laveren , moet men aan den Oostkant de Domburger-Rassen niet nader nemen dan den Westkappelschen molen vrij van alles wat op den Westkappelschen dijk gevonden wordt , tot dat men Westkappel bewesten het Kaaphuisje ziet , als wanneer men regt op den hoek van het land kan aansturen , zijnde de koers Zuiden .

De Westkant , zijnde het Caloo , moet men aanlooden , of bij zeer helder weder den toren van de Groede ziende , moet men dezen toren niet door de westelijkste helft van het daarbij gelegene boschje van Wulpen brengen . Bij hetgeen hierboven gezegd is , dat wanneer men Westkappel bewesten het Kaaphuisje peilt , men veilig op den hoek van het land kan aansturen , en om de West , den toren van de Groede niet bewesten het boschje van Wulpen moet brengen , valt nog aan te merken , dat

dit merk alleen goed is, tot dat men den toren van Middelburg bezuiden den Molen van Westkappel gaat zien, als wanneer men de Noorder-Rassen zal genaderd zijn, en nu de koerse evenwijdig aan de duinen van Zoutelande wordt.

Men heeft, om vrij van deze noord-oostelijke vlakte te blijven, wanneer men laverende inwaarts komt, een goed merk aan den toren van Vlissingen, die zich, wanneer men die vlakte genaderd is, met den top door de kloof van Dishoek laat zien. Aan den voet van den Westkappelschen dijk heeft men eene kleine bank, die van den wal afsteekt, welke men vermijden moet, en even buiten het hoofd, juist op den hoek, waar die dijk naar Walcherensduinen afbuigt, steekt mede eene ondiepte uit; overigens is het hier zeer steil en de diepte tot 13 vademmen of 200 palmen toe. Van hier is de koers, tusschen den wal en het bankje van Zoutelande door, naar binnen; het vaarwater is aan beide zijden steil en kan niet wel aangelood worden. Op de noord-westpunt van het bankje van Zoutelande, ligt eene *witte* ton, (genaamd ton van de zeventig roeden), tot aan deze ton moet men voor den wal wenden, vòòr dat de einden der hoofden in één zijn gezeild. Van daar inwaarts is het merk: de molen van Westkappel in de punt van Walcherens duinen, zonder dezelve er buiten te brengen, alleenlijk zoodanig, dat men de roeden of wieken er van ziet, welk merk doorgaat tot aan de *roode* ton, die op de zuid-oostpunt van het bankje van Zoutelande geplaatst is.

Voor het bankje van Zoutelande moet men, laverende, op de steeds daarop gevonden wordende stroomrafeling, wenden. Des nachts inwaarts wil-

lende laveren, dat niet dan voor zeer kleine schepen doenlijk is, is de soort van grond het eenige geleimerk, daar dezelve midden vaarwater zeer zacht is, en zoodra men zoo wel den wal als het bankje nadert, hard zand wordt, wanneer men dadelijk wenden moet. Daar dit gat hier zeer naauw is, en de hooge duinen op de gissing van den afstand zouden kunnen misleiden, is het steeds zaak, zooveel mogelijk, den walkant te houden, vooral daar de vloed waarmede men binnen komt, altoos meer of min van den wal af, en over het bankje van Zoutelande heen valt, en bovendien de walkant tot tegen de punten der hoofden steil is.

Van de *roode* ton naar Vlissingen, is de koers den wal volgende, even als bij het binnen zeilen van den Deurloo gezegd is. In het vaarwater, tusschen het Fort de Nolle en Fort op het duin, ligt een plaatje, het naasten aan den vasten wals-kant, waarop maar weinige palmen diepte blijft en waartegen een zwarte ton ligt in 54 palmen water; merk: Middelburg, eene scheepslengte benoorden het Fort op duin.

Voor Vlissingen, tusschen de *roode* ton op den Bol en de westelijke punt van den Kloot, vindt men goede reede voor groote schepen; doch bij westelijke stormen staat er eene verbolgene zee.

Groote schepen, het op reede van Vlissingen niet houden kunnende, moeten de rivier op, en reede zoeken voor Ter Neuzen. Kleine schepen vinden eene goede reede binnen de punt van den Kloot, beoosten de Zuid-Watering.

De groote schepen kunnen Vlissingen bewesten den Oranje-molen houden en op diep water zijnde,

met den koers van O. Z. O., boven de Spijkerplaat zeilen, waarop eene *witte* ton geplaatst is. Deze ligt: Middelburg in Ritthem, en van daar de Westter-Schelde of Hond op, houdende: den grooten toren van Vlissingen tusschen de beide molens van die stad, enz.

VAN UIT ZEE NAAR DEN ROOMPOT, HET VEEREGAT,
EN DE OOSTER-SCHELDE OP.

Al hetgeen van de Steenbank gezegd is bij de beschrijving van het inzeilen van het Oostgat, is ook hier weder toepasselijk, namelijk voor zoo ver de Noord-Steenbank betreft en aldaar beschreven is; dienende hier nog te worden bijgevoegd, dat, wanneer men boven de noordpunt van de Noord-Steenbank passeert, men nu binnen deze bank in het Steendiep W. Z. W. moet sturen, tot men de Domburger-rassen gepasseerd is, wanneer men den wil naar het Oostgat heeft; doch naar den Roompot moetende, en de noordpunt van de Noord-Steenbank passerende, moet men Middelburg niet beoosten Oostkappel brengen, om zeker vrij van de westpunt van Banjaard te blijven. Westkappel dan verder in de Zaalduin hebbende, stuurt men Z. Z. W. naar de zwarte Uiter-ton van den Roompot, liggende in 76 palmen diepte op de merken: Domburg in het Badhuis en den Molen van Westkappel in de gewezen Hakkelingen; peilende dan Domburg Z. ten W. en den gezegden Molen Z. W. $\frac{1}{2}$ Z. De Uiter *witte* ton ligt tegen de Noordpunt der Queerensof Domburger-rassen in 76 palmen diepte, merk: Middelburg op het Oosteroog, en Westkappel Z. t. W. $\frac{1}{2}$ W., de Vuurtoren van Schouwen

O. $\frac{1}{2}$ N., om dus doende vrij te loopen van de Rassen, (of binnenpunt van Banjaard, hier Noordland genaamd), waartoe men Westkappel niet oostelijker dan tegen de Hakkelingen mag brengen. Met gezegden koers zeilt men inwaarts tot op het merk: Middelburg in het Bosch, (dat gezien wordt midden tusschen Oostkappel en Domburg). Nu houdt men op dit merk naar het land tot men den molen van Westkappel beoosten de Hakkelingen ziet, en dan verder koersende O. Z. O., de Roompot in- en naar het Veeregat.

Voor den Noordwal, vindt men dan geene doorgaande langs merken.

Westkappel in het Graauw krijsende, is men de punt van het Noordland genaderd, waar eene zwarte ton ligt in 72 palmen diepte, op het merk: de toren van Veere in den westkant der witte duin, zijnde de hoogste en eene zeer lange duin, die op deze zijde van het eiland gezien wordt. Laverende moet men de oostelijkste schuur, welke op Kamperland (Noord Beveland) gevonden wordt, vrij houden van het vaste strand van Walcheren, om vrij te blijven van den Zuidwal, en het Schaar dat van het Oosterhoofd afsteekt.

Het Veeregat loopt in tusschen het Breezand en de punt van Onrust, waarop eene roode ton ligt, in 68 palmen diepte, en op het merk: Veere achter den Oosthoek der duinen of even zichtbaar buiten den Oosthoek der Schans.

Bij het inkomen van het Veeregat, heeft men op den drempel slechts 25 à 24 palmen diepte. Van de roode ton af naar binnen, volgt men Breezand, waar de buitenste witte ton ligt bij den drempel, in 27 palmen diepte en op het merk: Molen de Koe

tegen den Oostkant van het Wachthuis. Verder nog eene *witte* ton , tegen den steilen kant , dwars van het molentje.

De Schotsman welke den oostwal van het vaarwater bezoomt , is met vijf *zwarte* tonnen afgetond. De buitenste *zwarte* ton ligt bij den drempel in 27 palmen diepte , tegen de vlakte van den Schotsman ; de 2de in 36 palmen en de drie volgende tonnen liggen nagenoeg in 43 à 54 palmen diepte. Over den drempel heen zijnde , heeft men verder langs den wal , tot Veere , waar een licht brandt op 2 à 2½ mijl te zien , en naar de Middelburgsche haven , diep vaarwater.

Twee *zwarte* tonnen liggen tegen den Noordwal , dicht bij de Middelburgsche haven , waar ook eenige bakens op den Zuidwal staan.

In het diepe Vaarwater binnen ten Haak , heeft men goede reede tegen den Schotsman , dwars van het kleine molentje.

Hoewel het Veeregat door deszelfs naauwte en ondiepte op den drempel , zich niet voordeelig voordeet , noch gemakkelijk voor groote schepen te bevaren is , zoo heeft hetzelfde echter dit voordeel , dat wanneer men over den drempel is , hetzelfde dan rondom beschut wordt , en er dus weinig slag van zee staat ; ook volgens de stroomen de strekking der banken , regt in- en uitlopende.

